

Bert Keizer

Het ergste is het afschuwelijke struikgewas van statistiek

VINCENT BOON

‘Onderzoek’

Tijdens onze studie werden wij nog niet zo erg fanatiek gedwongen om te bidden bij een van de heiligste koeien en tegelijkertijd meest valse afgoden van de medische wereld: ‘onderzoek’. Maar het wordt steeds erger lijkt het wel. Het gevolg van deze vruchteloze obsessie is dat jonge collega’s, aangespoord door ouderen die beter zouden moeten weten, zich er gretig op storten. Het leukste wat ik op dit gebied heb meegemaakt was een grootschalig onderzoek (n=4000) naar de uitkomsten van de behandeling van pneumonie in verpleeghuizen. Het onderzoek sneefde eigenlijk al bij de conceptie, want het bleek onmogelijk om een hanteerbare definitie van het begrip ‘pneumonie’ te vinden. Op zich een fraai resultaat vond ik, maar nee, men ging verder, want ‘onderzoek’ kruipt waar het niet gaan kan. De onderzoekers stelden dat een pneumonie dat ziektebeeld is dat de verpleeghuisarts aanduidt als ‘pneumonie’. De uitkomst was nog grappiger: de behandelde groep kwam er net iets beroerder uit dan de mensen die het zonder antibioticum moesten zien te redden. Waaruit natuurlijk bleek dat verder ‘onderzoek’ nodig was.

Dit is allemaal dertig jaar geleden hoor, en het zou een glimlach van vertedering op menig doorgroefd gelaat moeten toveren, ware het niet dat deze kermis nog steeds in het dorp is. Ik las in het Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde een artikel van twee jonge collega’s waarin gekeken werd naar de positieve effecten van SSRI’s op CVA-patiënten. Het schijnt dat er aanwijzingen voor zijn dat je beter herstelt van je CVA als je een SSRI slikt. Bij muizen is aangetoond dat ‘na inname van een SSRI meer

neuronen en capillairen in het penumbra gevormd worden’. Zo, dat was even de pathofysiologie. In feite het meest fascinerende aspect van het onderwerp, maar deze bijzaak schudt men graag van zich af om zich te storten op de hoofdzaak: statistiek.

Dat is nog wel het ergste aan ‘onderzoek’, het afschuwelijke struikgewas van statistiek, louter doornige heesters, waar de ‘onderzoekers’ je doorheen slepen. Deze twee gebruikten de chi-kwadraattest, categoriale variabelen, multivariate regressie-analyse en zelfs multicollineariteit (sic) (een l’etje te veel?) met de geruststellend bedoelde toevoeging dat het allemaal gedaan is met SPSS versie 21. En wat bevindt zich nu binnen deze vervelende omheining van statistische stekels? Niets. Wat ze zo fraai onderbouwden met al deze begrippen, wordt vervolgens afgebroken, want er mankeerde natuurlijk weer van alles aan de geciteerde trials.

En nooit krijg je antwoord op je brandende vraag of er onder al deze narigheid ergens een steekhoudende mededeling verschoolen zit, waardoor het lot van jouw patiënten een gunstige wending kan nemen.

‘Onderzoek’, het lijkt wel kanker, zo onstuitbaar groeit het door, want de conclusie is meestal dat er meer ‘onderzoek’ nodig is. En ik maar hopen dat niemand deze oproep hoort. Nee, ik ben niet gek, er bestaat ook onderzoek zonder aanhalingstekens, maar dat is slechts weinigen gegeven. ■